

Beslut

efter kvalitetsgranskning av stimulerande undervisning för elever i årskurs 4 som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling vid Lovise-dalsskolan i Vallentuna kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Lovisedalsskolan avseende verksamhetens kvalitet gällande stimulerande undervisning för elever i årskurs 4 som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Syftet med denna kvalitetsgranskning är att granska att undervisningen i årskurs 4 genomförs på ett sådant sätt att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling bibehåller sitt intresse för skolarbetet och får möjlighet att nå längre. De övergripande frågeställningarna är:

1. I vilken utsträckning arbetar lärare metodiskt vid planering och i undervisning för att ge elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling möjlighet att nå längre?
2. I vilken utsträckning ger skolans ledning stöd för en undervisning som stimulerar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling?

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen inom det granskade området. I bilaga 2 finns beskrivet hur granskningen har genomförts. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 3. Granskningen genomförs i 30 skolor, i urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Lovisedalsskolan i Vallentuna kommun ingår i denna granskning. Skolinspektionen besökte Lovisedalsskolan den 8-9 mars 2022. Besöket genomfördes av utredarna Jan-Erik Lipiäinen och Anna Alm. Totalt sex intervjuer med elever, lärare, representanter för elevhälsan och rektorn samt fyra lektionsobservationer har genomförts.

Beslut:

Lärares arbete med planering och undervisning för elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling

Utifrån framtagna kvalitetskriterier har Skolinspektionens utredning inte visat annat än att verksamheten inom de granskade områdena fungerar väl.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Skolledningens stöd för en undervisning som stimulerar elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande område.

- Rektorn behöver utveckla skolenhetens uppföljning och analys av elevernas kunskapsresultat i syfte att tydligare synliggöra även elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Denna analys bör sedan användas som underlag för arbetet med att utveckla undervisningen för elevgruppen.
- Rektorn behöver genom sin organisation skapa reella möjligheter för elevhälsan och lärare att samverka kring undervisning som stimulerar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 2022-12-05 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2019:5786) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Lärares arbete med planering och undervisning för elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling

Inom denna frågeställning granskas fyra områden:

- I vilken utsträckning lärarens *planering av undervisningen* (även) utgår från behoven hos elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.
- I vilken utsträckning läraren ger elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling *tillräckliga utmaningar*.
- I vilken utsträckning de elever som nått långt/blir klara fort får *stöd för att komma vidare* i sin kunskapsutveckling.
- I vilken utsträckning undervisningen genomsyras av *ändamålsenliga förväntningar* på elevernas förmåga.

Skolinspektionen bedömer att lärarna huvudsakligen arbetar metodiskt vid planering och genomförande av undervisningen för att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling ska ges möjlighet att nå längre, även om det varierar i vilken utsträckning eleverna får uppgifter som är utmanande på deras nivå.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att lärarna vid Lovisedalsskolan i sin planering förbereder uppgifter och material för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Lärare beaktar i sin planering tidigare höga elevprestationer och uppdaterar kontinuerligt planeringen med utgångspunkt i elevernas förändrade behov. Granskningen visar också att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling får uppgifter som är utmanande utifrån deras nivå, men att eleverna i vissa ämnen och moment får träna på uppgifter som de redan kan eftersom alla elever får börja med samma uppgifter. Vidare visar granskningen att lärarna ger eleverna möjlighet till berikning och acceleration, men att det varierar mellan olika ämnen och moment i vilken utsträckning detta görs. Därutöver visar granskningen att lärarna använder sig av flera olika metoder och material i undervisningen så att eleverna får möta en viss variation. Lärarna ger lämpliga former av lärarstöd och återkoppling för att eleverna ska utvecklas ännu mer, samt ger eleverna ett visst stöd i att få överblick över skolarbetet genom att ibland låta eleverna reflektera över sitt eget lärande. Granskningen visar också att vissa lärare stöttar elever att ta sig an nya kunskapsområden genom det undervisningsinnehåll som läraren presenterar. Härutöver visar granskningen att lärarna har ändamålsenliga förväntningar på elever, att undervisningen är fri från uttryck för stereotypa föreställningar kopplade till elevers kön, socioekonomiska bakgrund

och migrationsbakgrund och att lärarna är medvetna om vikten av att ge uppmuntran och visa höga förväntningar på elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling och eventuellt saknar stöttning hemifrån.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Lärarnas planering av undervisningen

Granskningen visar att lärarna vid Lovisedalsskolan i sin planering förbereder uppgifter och material för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Av intervjuer och skoluppgifter som Skolinspektionen tagit del av framgår det att lärarna till exempel planerar öppna uppgifter. I matematik finns det olika spår med olika svårighetsgrad som eleverna kan välja och det finns möjlighet att accelerera. Lärare berättar också att de förbereder uppgifter "utan tak" som kan stimulera samtliga elever oberoende av var de befinner sig i sin kunskapsutveckling. Enligt lärarna är elevgrupperna inte homogena och lärarna uppger att de därför måste planera undervisningen så att elever får uppgifter med olika svårighetsgrad.

Granskningen visar vidare att lärare i sin planering beaktar tidigare höga elevprestationer och kontinuerligt uppdaterar planeringen med utgångspunkt i elevernas förändrade behov. Lärare uppger att de tidigt får information om elevernas kunskapsnivå, bland annat vid överlämning från årskurs 3, även om det vid dessa tillfällen är större fokus på elever som inte nått målen för utbildningen. De beskriver att de i sin planering tar hänsyn till elevernas tidigare höga prestationer genom att förbereda lektionerna så att det finns extrauppgifter till de elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Även eleverna säger att det nästan alltid finns extrauppgifter att göra om man blir klar. I de individuella utvecklingsplaner (IUP:er) som Skolinspektionen tar del av vid skolbesöket ges eleverna omdömen till exempel om hur de arbetar och vilka arbetssätt som fungerar bra, men det finns begränsad information om vad eller vilket stöd eleverna behöver för att komma vidare i sin kunskapsutveckling.

Utmaningar i undervisningen

Granskningen visar att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling får uppgifter som är utmanande utifrån deras nivå, även om eleverna i vissa ämnen och moment får träna på uppgifter som de redan kan eftersom alla elever får börja med samma uppgifter. Av intervju med elever, rektorn och elevhälsans representanter framgår att de lärare som undervisar i årskurs 4 ibland ger eleverna utmanande och utvecklande uppgifter, även om elever i vissa ämnen och moment får börja med samma uppgifter vilket också bekräftas av ett par av de lektionsobservationer som Skolinspektionen gör under besöket. Eleverna uppger också i intervju att det varierar mellan lärare hur bra de är på att ge mer utmanande uppgifter. Eleverna berättar vidare att det i matematik finns olika svårighetsgrader (spår) som de

kan utgå ifrån. Vidare berättar eleverna att det i alla ämnen alltid finns svårare uppgifter att få, men att de ibland får arbeta med dessa först då man gjort de initiala uppgifterna.

Vidare visar granskningen att lärarna ger eleverna möjlighet till berikning och acceleration, även om det varierar mellan olika ämnen och moment i vilken utsträckning detta görs. Både elever och lärare beskriver att elever vid behov får accelerera i matematik genom att arbeta med mer avancerade uppgifter och läromedel riktade mot en högre årskurs. När det gäller berikning beskriver lärare att de arbetar med detta i alla ämnen. Lärare säger att de har elever i årskurs 4 som är vetgiriga och att det därför kan bli ett "djup" när dessa elever söker fakta för att kunna skriva om ett område eller när de har en diskussion i klassrummet. Lärarna berättar att de jobbar med den aktuella elevgruppen, både genom att erbjuda berikning, exempelvis i form av länkar och tips på skolans digitala plattform så eleverna kan förbättra sina arbeten, och genom acceleration då de tillåter elever att jobba vidare. En av lärarna säger dock att hen i sina ämnen försöker hålla ner viljan att accelerera och istället framhålla vikten av fördjupning och noggrannhet.

Granskningen visar också att lärarna använder sig av flera olika metoder och material i undervisningen så att eleverna får möta en viss variation. Elever och lärare ger en samstämmig bild av hur undervisningen varierar. Exempelvis beskriver elever att de ibland får titta på en film som inledning till något de ska lära sig, för att sedan öva själva. Elever uppger också att de tycker det är lärorikt och inspirerande att jobba med olika arbetssätt, exempelvis berättar de om en uppgift i de naturorienterade ämnena då de i grupper skulle gå ut och leta efter växter och djurspår i naturen eller en uppgift i engelska där de skulle välja en scen ur en film och sedan framföra den på engelska inför klassen. På liknande sätt ger elever exempel på att de ibland får tillfällen att söka efter kunskap på olika sätt, exempelvis genom att använda digitala verktyg eller olika typer av litteratur, vilket även ses vid en av Skolinspektionens observationer. Lärare beskriver också att eleverna får arbeta undersökande när de laborerar i de naturorienterade ämnena med ett särskilt experimenterande material vilket är ett koncept som drivs av en förstelärare på skolan på uppdrag av huvudmannen. Även vid de lektionsobservationer som Skolinspektionen genomför varierar undervisningen genom att eleverna får arbeta såväl individuellt som i mindre grupper och helklass. Skolinspektionen ser också exempel på att undervisningen varierar mellan lärarledda genomgångar och elevaktiviteter.

Lärarstöd för att komma vidare i kunskapsutvecklingen

Granskningen visar att lärarna ger lämpliga former av lärarstöd för att elever ska komma vidare i sitt lärande. Av intervjuer med elever och lärare såväl som av lektionsobservationer framgår att lärarna ger stöd och återkoppling i undervisningen. Lärarna går runt i klassrummet när eleverna arbetar och elever får hjälp genom att

räcka upp handen, men också utan att påkalla lärarnas uppmärksamhet. Elever berättar att lärarna förklarar sådant som eleverna inte förstår och gör tydligt för dem hur de ska tänka för att kunna lösa uppgifter. Eleverna säger dock att det ibland kan ta lång tid att få hjälp, särskilt i matematik och i naturorienterande ämnen på grund av att det finns många elever som behöver hjälp för att komma vidare i dessa ämnen. Lärarna berättar vidare att de styr över gruppindelning och elevernas placeringar men att syftet med hur grupperna ser ut kan variera med uppgiften. Ibland kan elever som har kommit långt i sin kunskapsutveckling få arbeta tillsammans i syfte att höja varandra.

Vidare visar granskningen att lärarna ger eleverna erkänsla för tidigare ansträngningar och återkoppling för att eleverna ska utvecklas ännu mer. Av intervjuer med lärare och elever och vid lektionsobservationer framgår att lärare stöttar elever genom att ge kontinuerlig återkoppling på hur eleverna kan komma vidare i sitt lärande, exempelvis inför utvecklingssamtalet men även enskilt under lektionen. Lärarna säger samtidigt att de skulle vilja ha tätare avstämningar, men att tiden saknas för att kunna göra detta på ett tillfredställande sätt. Elever och lärare beskriver i intervju att återkopplingen ges såväl muntligt som skriftligt, exempelvis genom att lärarna uppmuntrar eleven att söka mer fakta eller förbättra sina lösningar ytterligare. Elever berättar också att det känns bra när lärarna ger konkret beröm kopplat till något de gjort men tillägger att alla lärare inte ger konkret återkoppling utan skriver mer allmänna kommentarer som; "bra jobbat", eller "leta mer fakta" som enda kommentarer.

Granskningen visar också att lärarna ger eleverna stöd i att få överblick över skolarbetet genom att ibland låta eleverna reflektera över sitt eget lärande. Lärare beskriver att reflektionen blir ett sätt för lärarna att se vilka uppgifter och ämnesområden som motiverar eleverna att komma längre i sin kunskapsutveckling. Lärarna berättar vidare att de uppmanar eleverna att fundera över vad de kunde ha gjort annorlunda för att förbättra sina lösningar. Eleverna berättar att lärarna nästan aldrig "ger dem svaret" utan entusiasmerar eleverna att tänka på andra sätt kring sina uppgifter och hur de skulle kunna förbättra dessa.

Granskningen visar att de flesta lärare stöttar elever att ta sig an nya kunskapsområden genom det undervisningsinnehåll som läraren presenterar. Lärarna ger exempel på att de tar reda på vad eleverna är intresserade av och erbjuder möjligheter för eleverna att välja uppgifter som ligger i linje med deras intressen. Några elever säger att lärarna inte vet så mycket om det som eleverna är intresserade av eftersom de flesta lärarna är nya för dem, men andra elever säger att lärarna anstränger sig för att göra undervisningen rolig och intressant. Enligt representanter från elevhälsan bistår de lärarna med tips och trix för att utmana denna elevgrupp. Rektorn uppger dock att det varierar mellan lärarna i vilken utsträckning de stöttar

elever att ta sig an nya kunskapsområden genom att exempelvis använda sina specialintressen.

Vidare visar granskningen att lärarna uppmärksammar och stöttar både pojkar och flickor som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Av intervju med lärarna framgår visserligen att det saknas en gemensam strategi för detta, men att de ändå reflekterar över hur de ska motverka eventuella skillnader mellan könen i undervisningen. Ett exempel på hur lärare arbetar för att motverka könsskillnader är att de aktivt fördelar ordet till flickorna eftersom lärarna beskriver att denna grupp inte på samma sätt som pojkarna tar plats i klassrummet. Ett annat exempel är att lärarna uppfattar att pojkar generellt sett är starkare i de muntliga momenten och flickorna i de skriftliga momenten, och därför försöker lärarna motverka könsskillnader genom att arbeta aktivt med feed-back för att stärka respektive grupp, såsom att lyfta fram en bra skriftlig prestation av en av pojkarna eller en muntlig framställning av en av flickorna. Av intervjuer med lärare och elever såväl som lektionsobservationer framgår att lärare ger likvärdigt stöd till både pojkar och flickor.

Ändamålsenliga förväntningar

Granskningen visar att lärarna har ändamålsenliga förväntningar på elever som utgår från en aktuell bild av elevernas kunskande och förutsättningar. Av intervjun med lärarna framgår det att även om lärarna får en överlämning från lågstadiets mentor inför skolstarten i årskurs 4 så lägger de mycket tid på att lära känna eleverna under hösten, vilket gör att de får insyn i elevernas individuella förutsättningar och behov. Detta i sin tur genererar relevanta förväntningar på eleverna, enligt lärarna. Vid intervjuerna med elever bekräftas bilden av att lärare har ändamålsenliga förväntningar på eleverna. En lärare berättar exempelvis att hen använder digitala loggböcker där eleverna skriver om hur de planerar att genomföra sina arbetsuppgifter och där läraren då kan ge skriftliga återkopplingar kontinuerligt. Även de IUP:er som Skolinspektionen tar del av ger uttryck för att lärarna har ändamålsenliga förväntningar på att elever som har mer än godtagbara kunskaper kan nå ännu längre, även om mängden information skiftar i de olika ämnena.

Granskningen visar att lärarnas höga förväntningar på samtliga elever kommer till uttryck i tilltal och bemötande och att undervisningen är fri från uttryck för stereotypa föreställningar kopplade till elevers kön, socioekonomiska bakgrund och migrationsbakgrund. Av intervjuer med elever och lärare framgår att lärare uttrycker ändamålsenliga och höga förväntningar på eleverna i undervisningen. Elever beskriver exempelvis att lärarna är positiva, att eleverna känner sig trygga med att be om hjälp och att lärarna visar dem vad de kan göra för att bli ännu bättre utan att det känns som att de blir pressade. Intervjuade lärare säger att det är viktigt att ha höga förväntningar på samtliga elever och att det därför blir viktigt att jobba med gruppen och att alla ska få komma till tals samt att eleverna ska lära sig lyssna på varandra. En lärare berättar att hen jobbar mycket med värderingsövningar som

syftar till att stärka självförtroendet och öka respekten för klasskamraterna genom att eleverna lär sig att kunna uttrycka sin egen åsikt och även kunna ändra åsikt. Den bild som elever och lärare ger överensstämmer med det som framkommer vid lektionsobservationer, då lärare uppmuntrar och ger positiv respons och hjälp till samtliga elever men även lämnar utrymme för elever att få uttrycka sina åsikter i dialog med sina klasskamrater. Av intervjuer med både elever, lärare och representanter för elevhälsan framgår det att även om lärarna till viss del bemöter flickor och pojkar olika i klassrummet handlar det om att lyfta fram de olika gruppernas starka sidor samtidigt som de också behöver arbeta med sina svagare sidor. Elevhälsans representanter berättar att de ibland gör lektionsobservationer och ger lärarna stöd i att fördela ordet samt att arbeta med flickors och pojkars prestationsbaserade självkänsla för att undvika stressrelaterade tillstånd längre fram i utbildningen. Vid Skolinspektionens lektionsobservationer försökte lärarna fördela ordet jämt mellan flickor och pojkar och bjöd in alla elever i samtalen även om de inte hade räckt upp handen. Rektorn säger att både lärarna och elevhälsan på skolan arbetar med bemötande och delaktighet i undervisningen. Exempelvis har trivselenkäterna visat att pojkarna tycker att flickor får mer uppmärksamhet under lektionerna och att flickorna tycker att pojkarna är stökiga på lektionerna och att de då får svårt att koncentrera sig. Därför, berättar rektorn, jobbar lärarna med stöd av representanter från elevhälsan med att få elever att bli mer uppmärksamma och delaktiga i sitt eget lärande genom att exempelvis ge både muntlig och skriftlig kamratrespons. I intervjuer och observationer framkommer inget annat än att undervisningen är fri från uttryck för stereotypa föreställningar om kön, socioekonomisk bakgrund och migrationsbakgrund.

Granskningen visar slutligen att lärarna är medvetna om vikten av att ge uppmuntran och visa höga förväntningar på elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling och eventuellt saknar stöttning hemifrån men till följd av elevsammansättningen på skolan har det inte varit aktuellt att arbeta med detta under det senaste året. Många vårdnadshavare är engagerade och uppmuntrar sina barn gällande deras kunskapsutveckling, uppger både lärare, representanter för elevhälsan och rektorn i intervju. Elevsammansättningen är relativt homogen vilket bekräftas av nationell statistik för 2021/22 som visar att 82 procent av föräldrarna har eftergymnasial utbildning (jämfört med riket där genomsnittet är 62 procent) och att 10 procent av eleverna har utländsk bakgrund (jämfört med riket där genomsnittet är 27 procent). Enligt representanter för elevhälsan kan det snarare vara så att de ibland behöver ge stöd åt både elever och lärare med att dämpa vårdnadshavares förväntningar för att lägga kraven på eleverna på en realistisk nivå.

Skolledningens stöd för en undervisning som stimulerar elever som ligger långt framme i sin kunskapsutveckling

Inom denna frågeställning granskas följande tre områden:

- I vilken utsträckning skolans uppföljning av resultat ger underlag för genomförande och utveckling av undervisning som stimulerar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.
- I vilken utsträckning rektorn genom sin organisation skapar reella möjligheter för elevhälsa och lärare att samverka kring undervisning som stimulerar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.
- I vilken utsträckning rektorn genom sin organisation skapar reella möjligheter för lärare att – tillsammans eller på egen hand – genomföra och utveckla en undervisning som möter elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.

Skolinspektionen bedömer att rektorn i begränsad utsträckning ger stöd för en undervisning som stimulerar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att rektorn i uppföljningar av kunskapsresultat och undervisningens kvalitet inte på ett systematiskt sätt synliggör elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Dessa elever prioriteras inte i lika hög utsträckning som andra elever i uppföljningen och uppföljningen av skolans resultat används i låg grad som underlag för att utveckla undervisningen för denna elevgrupp. Granskningen visar vidare att det saknas upparbetade och tydliga rutiner för hur elevhälsans kompetenser kan bistå lärarna i att genomföra och utveckla undervisning som utmanar och stimulerar elever som nått längre i sin kunskapsutveckling. Elevhälsan har begränsade möjligheter att arbeta tillsammans med lärarna för att utveckla undervisningen för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Härutöver visar granskningen att det finns reella möjligheter för samverkan mellan lärare, liksom gemensamma rutiner, metoder och strategier till stöd för genomförande av undervisningen i stort. Däremot finns i nuläget inte något särskilt fokus på elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling i detta arbete.

Uppföljning av resultat

Granskningen visar att rektorn i uppföljningar av kunskapsresultat och undervisningens kvalitet inte på ett systematiskt sätt synliggör elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Skolans och elevernas resultat finns i ett digitalt system som löpande fylls i under terminen och som följs upp av skolledningen. Enligt lärarna skriver de endast in om eleverna uppnår målen eller om de inte gör det. Det

finns enligt lärarna ingen kategori i det digitala systemet för att visa på att eleverna har nått längre än målet för utbildningen vid det givna tillfället. I elevernas IUP:er kan mer information finnas, men enligt lärarna är det upp till varje lärare hur de vill använda IUP:erna. Rektorn berättar att hen inte följer upp åtgärder som lärarna skriver fram i IUP:erna utan dessa fungerar mer som ett stöd i kommunikationen mellan lärare, elever och vårdnadshavare. Rektorn säger att det kan hända att hen tittar i elevernas IUP:er men då gäller det elever som inte når målen. Enligt representanter för elevhälsan involveras de inte i uppföljningen av resultat beträffande elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling men däremot är de med och följer upp måluppfyllelsen generellt för alla elever. Rektorn berättar dock att den biträdande rektorn, som har ett speciellt uppdrag mot årskurs 4, däribland som specialpedagog, gör lektionsbesök för att ta reda på undervisningens kvalitet men rektorn tillägger att detta har "haltat" under perioden med pandemin. Rektorn har även formella och informella dialoger med lärarna om deras undervisning, exempelvis på klasskonferenser eller på medarbetarsamtal. Vidare framgår att jämförelser görs av pojkars och flickors kunskapsresultat, även om lärarna inte ser så stora skillnader mellan könen i årskurs 4. De avvikelser som ändå har uppmärksamats är att flickor tenderar att vara starkare i de skriftliga momenten medan pojkarna är starkare i de muntliga momenten.

Vidare visar granskningen att samtliga elever inkluderas i rektorns uppföljning, men att de elever som riskerar att inte nå målen för utbildningen prioriteras i diskussioner och analys. Både lärare och elevhälsans representanter beskriver att även om rektorn följer upp samtliga elevers resultat och den undervisning de får, är fokus i stor utsträckning på de elever som riskerar att inte nå målen för utbildningen. Såväl rektorn som lärare uppger att de sällan diskuterar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.

Granskningen visar härutöver att uppföljningen av skolenhetens resultat visserligen används för att utveckla undervisningen, men inte specifikt för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Rektorn beskriver att hen utifrån resultatuppföljningen som sker flera gånger per termin, har haft samtal med lärarna om hur de genom sin planering och sina uppgifter kan möta olika elevgrupper. Exempelvis berättar rektorn att lärarna har drivit ett utvecklingsarbete gällande undervisningen med syfte att höja pojkarnas studiemotivation. Av intervjuer med lärare och representanter för elevhälsan framgår dock att diskussioner om att utveckla undervisningen främst handlar om förbättrade anpassningar för hela elevgruppen.

Stöd för elevhälsan att samverka med lärarna

Granskningen visar att det saknas rutiner eller arbetssätt för hur elevhälsans kompetenser kan stödja lärarna i att genomföra och utveckla en stimulerande undervisning för elever som nått långt i sin kunskapsutveckling. Härutöver visar granskningen att rektorn organiserat elevhälsan så att de ges reella möjligheter att utveckla undervisningen, dock inte specifikt för den aktuella elevgruppen. Av intervju med lärare

framgår det att de saknar ett riktat stöd av elevhälsan med att identifiera och utveckla undervisningen för denna elevgrupp, även om de i enskilda fall kan få stöd av elevhälsan om de själva hör av sig. Elevhälsans representanter uppger visserligen att somliga lärare hör av sig till dem om det finns högpresterande elever som känner stress på grund av skolarbetet eller höga förväntningar från vårdnadshavare och lärarna kan också höra av sig om de behöver hitta utmaningar till elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Elevhälsan tillägger dock att de inte har fått ett specifikt uppdrag från rektorn att stötta lärarna i arbetet med just denna grupp utan uppdraget från skolledningen handlar om att stärka hela elevgruppen genom att arbeta med ett tillåtande klassrumsklimat och hög närvaro. Av intervjun med rektorn framgår det att lärarna jobbar med ledning och stimulans med hjälp av elevhälsans representanter och att det finns en målsättning att specialpedagogen ska arbeta med hela elevgruppen i klassrummet men att detta arbete ännu inte fungerar tillfredställande.

Stöd för lärare i arbetet med undervisningen

Granskningen visar att det finns vissa gemensamma strategier för en undervisning som stimulerar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Av intervjuer med lärare, elevhälsans representanter och rektorn framgår att man vid skolenheten hittills inte arbetat med fokus på elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling, men det utvecklingsarbete som finns riktar sig mot hela elevgruppen och där är även elever som har kommit långt i sin kunskapsutveckling inkluderade. Lärarna berättar exempelvis att de jobbar med uppgifter utan tak och i de naturvetenskapliga ämnena arbetar skolan med en kommungemensam satsning på experimentella och öppna uppdrag i de naturorienterande ämnena. Vidare berättar rektorn att huvudmannen genomför en rad tester för att identifiera kritiska punkter i undervisningen. Utifrån detta resultat jobbar lärarna sedan med att rikta resurserna rätt i undervisningen. För den aktuella elevgruppen kan denna analys leda till en annan typ av uppgifter, eller att man får gå vidare med svårare uppgifter. Rektorn uppger dock att det vid skolenheten inte finns något specifikt dokument som tydliggör hur lärarna ska arbeta med elevgruppen.

Vidare visar granskningen att det vid skolenheten finns vissa arbetssätt som möjliggör för lärarna att ta del av kunskap som kan gynna elevgruppen. Lärare uppger att det vid skolenheten finns en gemensam lärplattform där lärarna har insyn i varandras uppgifter, vilket leder till att de för en dialog med varandra kring eleverna och undervisningen. Såväl lärare som elevhälsans representanter uppger att det pågår en pedagogisk diskussion i olika mötesfora för att hitta gemensamma arbetssätt för att utveckla undervisningen även för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling, och rektorn uppger att det finns flera lärare som arbetar metodiskt så att denna elevgrupp får stöd och stimulans.

Granskningen visar också att verksamheten är organiserad så att lärarna har reella möjligheter att diskutera undervisningen, även den undervisning som riktar sig mot

elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Både rektorn och lärare uppger att det finns tid avsatt för formella möten på skolenheten samt att det vid dessa mötestillfällen finns möjlighet att även diskutera undervisning som är anpassad för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Lärarna är organiserade i ämneslag och träffas fyra gånger per termin och då ska fokus vara på pedagogiska diskussioner, berättar rektorn. Lärarna träffas också i sina team varje vecka. Teamen omfattar en årskurs och enligt rektorn så har teamstrukturen möjliggjort en högre grad av samverkan mellan lärarna inom en årskurs, särskilt som teamen också delar arbetsrum vilket möjliggör samverkan i vardagen. Rektorn uppger vidare att sättet som lärarna är organiserade på möjliggör för lärarna att utveckla undervisningen genom till exempel samverkan inom årskursen och mellan olika ämnen.

Härutöver visar granskningen att det finns vissa upparbetade kontakter med andra skolenheter gällande elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Samverkan med andra skolenheter har försämrats i och med pandemin, berättar lärarna och rektorn, men visst utbyte finns i och med de digitala fortbildningsdagarna för de lärare som använder den kommungemensamma satsningen på naturorienterande ämnen. Rektorn uppger att det även finns en mötesstruktur i kommunen på rektorsnivå då gemensamma utvecklingsområden följs upp. Det saknas däremot en tydlig samverkan med andra skolenheter för att stimulera och utmana elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver utveckla skolenhetens uppföljning och analys av elevernas kunskapsresultat i syfte att tydligare synliggöra även elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Denna analys bör sedan användas som underlag för arbetet med att utveckla undervisningen för elevgruppen.

Granskningen visar att rektorn följer upp elevernas kunskapsresultat utifrån olika parametrar såsom ämnen och kön samt över tid. Dock är den uppföljning och analys som görs av elevernas kunskapsresultat främst inriktad på att identifiera elever som är i behov av eventuella stödinsatser.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn tillsammans med skolpersonalen utvecklar skolenhetens uppföljning och analys av elevernas kunskapsresultat ytterligare. Framförallt handlar det om att i uppföljningen tydligare synliggöra även de elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling. Underlag från uppföljningen bör sedan ligga till grund för att utveckla undervisningen för elevgruppen.

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete även behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver genom sin organisation skapa reella möjligheter för elevhälsan och lärare att samverka kring undervisning som stimulerar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling.

Granskningen visar att rektorn inte har organiserat verksamheten så att elevhälsan ges reella möjligheter att samverka med lärarna kring en undervisning som stimulerar och utmanar elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. Såväl rektorn som elevhälsans representanter uppger i intervju att elevhälsan inte har i uppdrag att bistå lärarna i deras arbete med elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling, och inte heller att tillsammans med lärarna utveckla undervisningen för denna elevgrupp.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn organiserar verksamheten på ett sådant sätt att elevhälsans kompetens tas till vara vid utveckling och genomförande av undervisningen för elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling. För att detta ska kunna ske behöver rektorn skapa reella möjligheter för elevhälsan och lärare att samverka kring utbildningen i form av exempelvis mötestid eller utrymme att ta fram åtgärder och pedagogiskt material för elevgruppen, så att elever får arbeta med innehåll och uppgifter som är utmanande utifrån deras kunskapsnivå i samtliga ämnen.

På Skolinspektionens vägnar

X Anna Johansson

Beslutsfattare

Signerat av: Anna Johansson

X Anna Alm

Föredragande

Signerat av: Anna Alm

I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredarna Jan-Erik Lipiäinen, Anna Johansson och Anna Sundman Marknäs deltagit.

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter

Granskningen av Lovisedalsskolan genomfördes den 8-9 mars 2022 av Anna Alm och Jan-Erik Lipiäinen. Totalt sex intervjuer med elever, lärare, representanter för elevhälsan och rektorn samt fyra lektionsobservationer har genomförts.

Lovisedalsskolan är en kommunal grundskola med undervisning i årskurserna F-9. Skolans 626 elever kommer från hela Vallentuna kommun men även från närliggande kommuner. Lärarna jobbar dels i arbetslag, dels tillsammans med de andra lärarna som undervisar i årskurs 4 i årskursteam. Alla lärare som undervisar i årskurs 4 är legitimerade och behöriga i de ämnen de undervisar. Skolan leds av en rektor som har ansvar för arbetet i årskurserna F-9. Den biträdande rektorn på skolan är även specialpedagog med särskilt fokus på årskurserna 4 och 5.

Bilaga 2: Underlag för bedömning tematisk kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Fyra lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- En gruppintervju med lärare
- En gruppintervju med nyckelpersoner
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skollagen

1 kap. 4 §

Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 221) framgår att i detta ligger att skolan har ett kompensatoriskt uppdrag beträffande de barn och elever som har sämre förutsättningar. Skolan ska också ge varje flicka och pojke lika möjlighet att utveckla sin fulla potential som människor.

2 kap. 25 §

Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 276) framgår att skolan har ett ansvar för att skapa en god lärandemiljö för elevernas kunskapsutveckling och att en utgångspunkt är att lärande och hälsa på många sätt påverkas av samma faktorer. Vidare framgår att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper.

3 kap. 2 §

Alla barn och elever i samtliga skolformer och i fritidshemmet ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling, för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav eller kravnivåer som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 285) förtydligas att alla elever, även de som utvecklas snabbt, har rätt att få stimulans och utmaningar i skolarbetet. Även elever som lätt når kunskapskraven eller har speciella talanger har rätt att få en individanpassad undervisning och uppmuntran att nå ännu längre i sin kunskapsutveckling.

2011 års läroplan för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet

1 Skolans värdegrund och uppdrag

En likvärdig utbildning

I grundskolans läroplan anges att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper.

Skolans uppdrag

Vidare är skolans uppdrag att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Eleven ska i skolan möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Skolan verkar i en omgivning med många kunskapskällor. Strävan ska vara att skapa de bästa samlade betingelserna för elevernas bildning, tänkande och kunskapsutveckling.

2 Övergripande mål och riktlinjer

2.2 Kunskaper

Av läroplanen framgår även att skolan ska bidra till elevernas harmoniska utveckling. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt. Läraren ska bland annat ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande; stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan; organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga samt får möjligheter till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang. Alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande.

2.8 Rektorns ansvar

Vidare framgår av läroplanen att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningens och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna bland annat får den ledning och stimulans som de behöver och att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt

ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och lära av varandra för att utveckla utbildningen.